

ยุทธศาสตร์แนวทางการทำงานวิจัยแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาการเกษตร สู่ เกษตร 4.0

ภายใต้นโยบาย Thailand 4.0

สู่เป้าหมาย ทั้งการผลิตที่ดีเหมาะสม ต้นทุนต่ำลง ปลอดภัย ได้มาตรฐาน มีการตลาดที่ดี ได้ผลกำไรมากขึ้น เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรต่อหน่วย และการบริโภคที่ปลอดภัย ที่สอดคล้องกับผลที่ทำให้ประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ตามเป้าหมาย Thailand 4.0

และในสภาวะเร่งด่วน ที่ราคาผลผลิตเกษตรตกต่ำและขายยาก มีผลกำไรน้อย ทำให้รายได้เกษตรกร ลดลง

จึงต้องขีดเส้นใต้ คำว่า ตลาด นำการผลิตสินค้าเกษตร

โดย รศ.ดร.โอภาส พิมพา

โดยมีกรอบข้อเสนอในการทำวิจัยที่มุ่งเป้าหมายให้ตรงตามยุทธศาสตร์ Thailand และเกษตร 4.0 ตามขอบเขตดังนี้ โจทย์อยู่ที่เป้าหมายว่าแผนในระยะสั้น ในอีก 5 ปี การผลิตด้านเกษตรกรรมของประเทศไทยต้องการอะไร 2561-2565 ต้องต่อสู้กับการผลิตของต่างประเทศในสินค้าไหนบ้าง เรามีจุดเด่นในการผลิตสินค้าเกษตรตัวไหนและสิ่งที่เกษตรกรผลิตอยู่แล้วจะต้องทำอย่างไรกับอาชีพของชาวบ้าน.....

1. ต้นน้ำ อยู่ที่ตัวเกษตรกร การปลูก การเลี้ยงที่เหมาะสม มีองค์กร กลุ่มเกษตรกรที่เข้มแข็ง

1.1 ต้นน้ำคือการผลิต ประเทศไทยเราต้องการอะไร มุ่งประเด็นให้ชัด (อาจจะต้องประชุมหารือในตัวแทน) ผมเสนอว่า เรามุ่งวิจัยพัฒนาให้เกษตรกรปลูกพืช หรือเลี้ยงสัตว์แล้ว ต้องมีคุณภาพ ปลอดภัย เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จึงมีผู้กิน และขายได้มากขึ้น มีตลาดรองรับชัดเจน จึงต้องวิจัยพัฒนาให้มีระบบการปลูก การเลี้ยงที่เหมาะสม และมีตลาดรองรับ ทำวิจัยอย่างไรบ้าง?

1.2 การมีพันธุ์ และทรัพยากร ปัจจัยการผลิตที่ดี ต้องวิจัยเพิ่มเติมปัจจัยการผลิตทั้งพืชและสัตว์ ทั้งเป็นปัจจัยระยะสั้น และระยะยาวที่ต้องวางแผน ที่สำคัญต้องให้เกษตรกรช่วยตัวเองได้ ยั่งยืนต่อไป ลดการนำเข้าปัจจัยการผลิตและวิจัยทดแทนการนำเข้า หรือวิจัยการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อการผลิต ทั้งพืชและสัตว์ที่ดี ต้นทุนต่ำ

1.3 การวิจัยนวัตกรรม การเพิ่มมูลค่าสินค้า ต้นทุนต่ำลง แรงงานน้อย ขายได้ราคามากขึ้นต่อหน่วย ใช้หลักการพัฒนาประเทศตาม Thailand 4.0 มีปริมาณการผลิตมากพอ ทั้งพื้นที่และจำนวน เกษตรกรผู้ผลิต ทั้งพืชและสัตว์ ถึงจะส่งผลต่อการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงได้ จึงต้องการวิจัยในส่วนนี้

1.4 วิจัยรวบรวมหน่วยธุรกิจที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมกันพัฒนา เช่นสหกรณ์ผู้ผลิตอาหาร สหกรณ์ การเกษตร สหกรณ์โคเนื้อ โคนม ต้นแบบการทำกรเกษตรที่เป็น เกษตร 4.0 เพื่อนำไปขยายผล ต่อ ช่วยเป็นต้นแบบด้านผลิตและการสร้างตลาด เป็นต้นแบบการบริหารจัดการการผลิต แต่ต้อง วิจัยหาโมเดล เพื่อให้ได้การตลาดที่ดี (ตลาดนำการผลิต) วิจัยหาบุคลากรหรือมีโครงการพัฒนาผู้นำ เกษตรกร หรือผู้จัดการสหกรณ์ ผู้ประสบความสำเร็จในภาคเกษตรด้านต่างๆ มาขยายผลต่อ หรือ มาร่วมกันจัดหลักสูตรการบริหารจัดการเกษตร สินค้าเกษตร สหกรณ์ หรือผู้ที่ดำเนินการตั้ง บริษัทเอกชนที่จะตั้งก็เรียนรู้ได้

1.5 วิจัยการผลิตเพื่อการเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการ ร้านอาหาร แปรรูปอาหาร ทั้งพืชและสัตว์ ให้ เกิดมูลค่าเพิ่มมากที่สุด ต้องมีผู้ประสานงาน และวิจัยแนวทางการเชื่อมโยงอย่างได้ผล

1.6 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ หรือจัดแต่งบรรจุภัณฑ์ การประชาสัมพันธ์ที่ได้ผล ให้ตรงตามความ ต้องการของผู้บริโภค เช่น เมนูอาหารสุขภาพ ผลไม้ตามฤดูกาล สัตว์สมุนไพร หรืออาหารฮาลาล ของร้านอาหารมุสลิม จังหวัดต่างๆ วิจัยความต้องการของผู้ประกอบการต่อเนื่องจากผู้ผลิต

1.7 การวิจัยพัฒนาให้มีโรงฆ่าสัตว์ โรงแปรรูป ห้องบรรจุสินค้าของชุมชน ของกลุ่มของตนเองในแต่ละพื้นที่ วิจัยแนวทางเพิ่มมูลค่าจากผลผลิตการเกษตรและผลพลอยได้ทางการเกษตร วิจัยแนวทางการเพิ่มมูลค่าผลผลิตโดยลดห่วงโซ่อุปทานให้สั้นลง ศึกษาการบริหารจัดการครบวงจรของกลุ่ม เกษตรกร

1.8 การขยายโอกาสทางการตลาด การสร้างแบรนด์ ที่หลากหลาย ตลาดล่างในพื้นที่ ทั้งพืชและ สัตว์ เน้นอินทรีย์และความเป็นธรรมชาติ ศึกษาแนวทางให้เกษตรกรผู้ผลิตส่งตลาดกลาง Modern trade ให้ได้มากขึ้น ลดการถูกคุกคามจากสินค้านำเข้าจำนวนมากจากต่างประเทศได้อย่างไร เช่น FTA สินค้าเกษตรจากจีน เป็นต้น

1.9 การศึกษาวิจัยแนวทางให้ความสำคัญ โอกาสและการตลาดในเขตปลอดภัย สร้างโมเดลการ พัฒนาภายในเหมือนเขตเศรษฐกิจพิเศษ เช่นเขตท่องเที่ยว เริ่มช่วยพัฒนา และการผลิตอาหาร ปลอดภัยและประชาสัมพันธ์ จากภาครัฐ ใช้ภายในให้ลงตัว ตามหลักการพึ่งพาตนเอง เรากลับการ กีดกันการค้าภายในประเทศด้วยตัวเอง จนไหลไปไหลมา จนไม่มีเขตตัวอย่างใดๆ

1.10 การศึกษาวิจัยพัฒนาต้นแบบธุรกิจเกษตรใหม่ๆ กับการช่วยกลุ่มธุรกิจเกษตรเดิมให้ยกระดับ ขึ้นมา เช่นกลุ่มผู้ประกอบการแปรรูปเนื้อ นม ไข่ พืชผักในพื้นที่ ให้มีศักยภาพสูงขึ้น

1.11 ศึกษาวิจัยให้เกิดความยุติธรรมของราคาสินค้าเกษตร มีการแบ่งประโยชน์ลงไปสู่เกษตรกร หรือสร้างความยุติธรรม จากปลายน้ำ ลงมาถึงผู้ผลิต ดังนั้นโซ่จึงลงไปถึงกลุ่มผู้เลี้ยง ผู้ปลูก และ ปัจจัยที่นำมาผลิตด้วย

- 1.12 ศึกษาการผลิตที่สอดคล้องกับมาตรฐานที่ใช้อยู่ ทุกมาตรฐาน ทั้งมาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องกับหลักการผลิตการเกษตร เพื่อให้มีผลในระดับสากล และไม่ถูกกีดกันการค้าจากระบบมาตรฐานสากล หลากๆ มาตรฐานที่เกษตรกรยังไม่ทราบ เพราะสิ่งเหล่านี้จะเชื่อมโยงกับปลายน้ำ ให้สินค้ามีตลาดและขายได้
- 1.13 ศึกษาวิจัยการผลิตให้เข้าสู่มาตรฐาน และคุณภาพแข่งกับสินค้าเกษตรจากต่างประเทศ ทั้งพืชและเนื้อที่นำเข้า สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้บริโภค สร้างความเข้าใจกับคนไทยให้หันมานิยมสินค้าไทย ลดการนำเข้าจากต่างประเทศในภาพรวมได้
- 1.14 ศึกษาวิจัยปัญหาของเกษตรกร ที่ผลิตไม่ได้คุณภาพหรือต้นทุนสูง ว่าขาดปัจจัยอะไรบ้าง ทั้งพืชและสัตว์ พร้อมสร้างนวัตกรรมรองรับ สร้างปัจจัยการผลิตให้เกษตรกร ทั้งพันธุ์ดี อาหาร ปุ๋ยดี วิจัยการหาแหล่งทุน วิจัยการผลิต GMP GAP ทั้งพืชและสัตว์ ทหารปัจจัยรองรับให้ได้มาตรฐาน ต้องพัฒนาใหม่ใหม่ในแต่ละพื้นที่
- 1.15 ศึกษาวิจัยให้มีการจัดกลุ่มสมาชิกผู้ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ให้เข้มแข็งและมีเครือข่ายที่กว้างมากขึ้น ในแต่ละพื้นที่ และนำมาเชื่อมโยงกัน จัดกลุ่มระดับ อำเภอ จังหวัด และภาคใต้
- 1.16 วิจัยการขายพืช ผัก ผลไม้ เนื้อ นม ไข่ ในรูปสายพันธุ์ หรือจุดเฉพาะของคุณภาพสินค้า เพิ่มแรงดึงดูดใจผู้บริโภคตามกลุ่ม
- 1.17 วิจัยอื่นๆ ในการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มมูลค่า คุณภาพ และความต้องการของผู้ใช้ ผู้บริโภค ผลผลิตทางการเกษตร

2. กลางน้ำ ตลาดรวบรวมพืชผัก โรงฆ่า แปรรูปพืชและสัตว์ เชื่อมการตลาดเพื่อกระจายสินค้า

- 2.1 ศึกษาแนวทางการรวบรวมสินค้าเกษตร จากเกษตรกรรายย่อยที่ต่างผลิตอยู่ให้มีจุดรวมและมีเป้าหมายในการผลิต เช่นฟาร์มรวบรวมผลิตผลของชาวบ้านในรูปแบบเอกชน สหกรณ์ เอามารวมกันและเพิ่มมูลค่าก่อนขายหรือกระจายกันออกไป โดยใช้นวัตกรรมวิจัยเพิ่มมูลค่าในพื้นที่
- 2.2 เพิ่มการสร้างกลุ่มธุรกิจ SME การตั้งบริษัท วิสาหกิจชุมชน ฯลฯ บริษัท Start Up มีผู้ถือหุ้นจดทะเบียนในพื้นที่ โดยช่วยพัฒนาสินค้าเกษตรของพื้นที่ตนเอง เป็นต้น
- 2.3 พัฒนาและวิจัยการสร้างแฟรนไชส์ ร้านขายผลผลิตจากเกษตรกร ในเมืองใหญ่ๆ หรือจังหวัดละแห่งเพื่อช่วยเกษตรกร มีศูนย์การแปรรูปสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน เป็นต้น

- 2.4 วิจัยการพัฒนาให้นักศึกษาให้เข้าไปมีส่วนร่วม และเชื่อมโยงเพื่อให้ได้งานทำ และช่วยเกษตรกรในด้านการเพิ่มมูลค่าและการตลาด
- 2.5 ศึกษาแนวทางการลดปัญหาที่เกษตรกรถูกกดราคาสินค้า และแก้ปัญหาจากการวิจัยและพัฒนาที่เป็นรูปธรรมจริงในพื้นที่
- 2.6 ศึกษาการใช้ผลพลอยได้ทางการเกษตรเพื่อเป็นสินค้า และปัจจัยการผลิตอื่นๆ รวมถึงลดปัญหาสิ่งแวดล้อม

3. ปลายทาง ผู้บริโภค ตลาดรองรับ

- 3.1 ศึกษาการสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร โดยการวิจัยหาปัจจัยช่วยในด้านการตลาดของชุมชนทั้งในตลาดล่าง (ในเชิงอาหาร) ตลาดส่งออกนอกพื้นที่ และต่างประเทศ ตามชนิดสินค้าเกษตร
- 3.2 ศึกษารูปแบบการขาย (ดูรูปแบบ อลิบาบา ของจีนขายทุเรียนเป็นตัวอย่าง) การประชาสัมพันธ์ต้นแบบการผลิตจนถึงการขายแบบครบวงจร หรืออื่นๆ ที่สมควรนำมาใช้เป็นต้นแบบของแต่ละพื้นที่
- 3.3 ศึกษาวิจัยแนวทางการเพิ่มการบริโภค การเพิ่มการแปรรูป การซื้อขายและการส่งออก สินค้าเกษตร